

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. De Commutatione Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

esse aliquammodo partem Sacramenti, quatenus aliquammodo est poenitentis; sicut enim potest quis per interpretationem confiteri sacramentaliter; ita potest sacramentaliter satisfacere per alium. Ex quo inferitur, quod non solum ipsa procuratio jejunii alieni, sed etiam jejunium alienum probabiliter elevetur in tali casu ad praestandos suos effectus ex opere operato; ut docet Suar. contra Vasq. Monet tamen eximius doctor, hunc modum imponendi poenitentiam non esse in Ecclesia usitatum, nec debere sine rationabili causa a Confessario adhiberi.

ARTICULUS III.

De Commutatione Poenitentiae.

- I. Num liceat poenitenti impositam poenitentiam in graviolem commutare?
- II. Utrum deobligetur a poenitentia imposita, qui plenariam indulgentiam lucratur?
- III. Num possit secundus confessarius non auditis peccatis poenitentis commutare in lucrationem indulgentiae plenariae poenitentiam a primo confessario impositam?
- IV. Poterit aliquando solum ratione Episcopi poenitens sibi poenitentiam commutare.
- V. Idem confessarius, qui poenitentiam imposuit, potest illam extra confessionem commutare. Alter vero confessarius non nisi intra Confessionem: Et probabiliter cum sola confusa notitia peccatorum, pro quibus ea fuit imposita.
- VI. Non solum confessor aequalis, sed etiam inferior commutare potest poenitentiam a superiore impositam pro reservatis.
- VII. Non potest tamen simplex Sacerdos commutare poenitentiam a

confessario impositam pro moribus.

I. **Q**uæritur primo; An possit ipse sibi poenitens poenitentiam commutare in graviolem?

Respondeo negative cum communi contra Villalob. & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 53. qui putant cessare obligationem poenitentiae, quoties vel per indulgentiam plenariam, vel alia via per operationes satisfactorias adæquate satisfit pro culpis confessis. Et Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53. ex Portel. docet, probabiliter esse, posse poenitentem auctoritate propria commutare sibi poenitentiam in quodcumque aliud opus evidenter melius; sicut potest votens sibi votum commutare. Admitto equidem cum communi, cessare obligationem poenitentiae, quæ non fit pure medicinalis, quoties quis indulgentiam plenariam lucratur; quia cessat finis poenitentiae impositæ, ut fuse ostendit Lug. disp. 27. num. 32. advertens tamen in praxi non facile hanc sententiam admittendam; tum quia facile indulgentias plenarias variis causis non lucramur; tum pariter, quia fere semper poenitentiae, quæ solent imponi, sunt etiam medicinales; tum demum, ne desit meritum, quod magnum quidem est in executione poenitentiae, quæ virtute clavium elevatur ex opere operato ad gratiam producendam, ut supra diximus: Censeo nihilominus, non cessare obligationem poenitentiae per quodcumque aliud opus praestantius, quod ponatur a poenitente; quia cum de nullo alio opere certum sit, quod omnino satisfaciatur pro culpis commissis, sicut est certum de indulgentia plenaria; idcirco semper habetur obligatio obediendi præcepto confessarii. Quandoquidem illa solum operatio meritoria, quæ a confessario im-

ponitur, elevatur virtute clavium ad satisfaciendum pro culpis ex opere operato.

Ratio ulterior doctrinæ est; quia universim subditus non potest commutare opus impositum in aliud præstantius: Verbi gratia, auditio missæ imposita die festo, & abstinencia a carnibus die veneris non potest a nobis commutari in quodcumque aliud opus præstantissimum; Nec sufficit rati habitio superioris, ad quam Villalob. confugit; ergo cum pœnitens respectu confessarii se habeat ut subditus, non potest auctoritate propria pœnitentiam in quodcumque aliud opus commutare: Præsertim quia opus a pœnitente subrogatum non haberet rationem satisfactionis Sacramentalis.

II. Hoc autem non militat relate ad indulgentiam plenariam, ratione cuius potest deobligari pœnitens a pœnitentia satisfactoria, non tamen a medicinali, ut ostendimus in Opusc. de Jubilæo. Ratio est, tum quia confessarius in tantum potest præcipere pœnitentiam, in quantum illa est necessaria ad satisfactionem; ergo cum per indulgentiam plenariam abunde satisfiat, cessat obligatio talis præcepti; ut proinde D. Th. dicat, pœnitentiam in eo, qui indulgentiam lucratur, esse materiam de consilio; Tum etiam quia qui loco pœnitentiæ vult indulgentiam lucrari, non ipse sibi pœnitentiam commutat, sed Pontifex, qui concedendo indulgentiam tribuit facultatem extinguendi debitum pœnæ, quod erat fundamentum talis obligationis.

III. Et hinc sequitur, quod si potest pœnitens, a fortiori poterit alius confessarius etiam extra confessionem sic commutare pœnitentiam, seu potius ostendere pœnitenti modum, quo possit se eximere ab obligatione pœnitentiæ, quam nimis duram putat;

Part. VI.

& consequenter eximitur ille ab obligatione repetendi eadem peccata, ut in nova confessione nova pœnitentia sibi imponatur. Quod tamen solum est verum de pœnitentia satisfactoria, non de præservativa; & quia pœnitentiæ, quæ nunc solent imponi, ut notat Suar., sunt adeo leves, ut vix sufficiant ad præservationem, & curationem, idcirco perraro ad praxim isthæc doctrina deservit.

Oppones; Potest vovens commutare sibi opus promissum in aliud æquale, aut melius; ergo etiam pœnitens potest sibi pœnitentiam commutare saltem in opus præstantius.

Respondeo cum Suar., nego consequentiam, admissio antecedente. Disparitas est primo, quia votum in sua origine pendet a voluntate voventis; præceptum vero pœnitentiæ a voluntate confessarii; ergo illud potest a voluntate voventis commutari, hoc vero a voluntate confessarii. Secundo, quia materia subrogata voto adhuc pertinet ad religionem: Contra vero pœnitentia subrogata non pertinet ad obedientiam debitam confessario, nec ad satisfactionem Sacramentalem. Tertio, quia votum est promissio facta Deo de opere ipsi grato; atque adeo includit hanc conditionem, nisi exhibuero aliquid Deo gratius; Etenim, ut Juristæ docent, *Non infringit promissum, qui illud commutat in melius*, ex cap. *Pervenit de Juramento*. At res præcepta hanc tacitam conditionem non includit.

IV. Adverte tamen, posse aliquando pœnitentem benigne interpretari mentem confessarii, Verbi gratia, si debeat in pervigilio alicujus Sancti jejunare, nec possit sine gravi detrimento, aut incommodo tunc poterit vel jejunium differre, vel in aliud opus commutare, non quidem vi licentiæ præsumptæ, aut ratione rati habitiois de futuro, quatenus si id peteretur a

R con-

confessario, certe concederetur; cum in actibus judicialibus non iufficiat rati habitio de futuro, seu licentia conditionata, & praesumpta, ut dicemus cum de Jurisdictione Confessarii; sed ratione Epichejæ, quatenus in rebus arduis benigne possumus aliquando voluntatem legislatoris interpretari; quod scilicet nolit pro tali circumstantia rigide obligare: Quamvis in tali casu opus subrogatum non elevetur ad operandum effectum ullum ex opere operato; non enim est pars materialis Sacramenti, cum non sit satisfactio a confessario imposita.

V. Quæritur secundo; An possit idem, vel alius confessarius pœnitentiam impositam commutare? Quod si possit, num intra, an extra confessionem? Auditivne iterum peccatis, propter quæ fuit imposita pœnitentia, an non auditis?

Dico primo, potest idem confessarius, qui pœnitentiam imposuit, illam commutare, etiam extra confessionem. Ita communiter Doctores. Et ratio est, quia sicut potest illam injungere post absolutionem, ut supra diximus; ita etiam extra confessionem potest illam commutare. Non tamen sine causa, & pro libito, nec sine consensu pœnitentis, ut notat Valerus; quia sententia semel legitime prolata, & acceptata transit in rem judicatam, quasi per modum contractus, ut docet Lug. disp. 25. num. 113.

Dubium est, intra quod tempus commutari possit post confessionem? Et licet varii varia: equidem cenfeo cum Sot., Suar., Lug., Tambur., etiam post longum tempus commutari posse: Sicut enim satisfactio, etiam post longum tempus posita, integrat Sacramentum, ita pariter impositio, vel commutatio pœnitentiæ potest ad idem Sacramentum integrandum pertinere, etiamsi post lon-

gum tempus habeatur: Vsq. tamen jure merito ad commutationem pœnitentiæ requirit, ut Sacerdos recordetur peccatorum confessorum, vel status pœnitentis: Lugo vero disp. 25. num. 112. requirit, ut saltem habeat confusam memoriam peccatorum, pro quibus fuit imposita pœnitentia; quia hic actus est jurisdictionis, & iudicii; & consequenter procedere debet ex notitia causæ. Aliquando tamen ipsa pœnitentia commutanda dat sufficientem notitiam causæ, pro qua fuit imposita, unde possit commutari; & ideo quando pœnitens oblitus pœnitentiæ vult aliam sibi imponi; quamvis probabiliter, ut diximus, ad nihil teneatur, potest tamen ab eodem confessario vere commutari pœnitentia oblita in aliam; esto confusam tantum habeat memoriam peccatorum: Quod si nullatenus peccatorum, & pœnitentiæ impositæ Confessor recordetur, adhuc potest illum vel sine pœnitentia ulla dimittere, cum ad nihil teneatur; vel potest aliam levem injungere ad quietem pœnitentis.

Dico secundo; alius confessarius æqualis, si audiat eandem confessionem, potest intra forum Sacramentale pœnitentiam commutare, vel minuere. Ita communiter cum Suar. disp. 18. sect. 10. Ratio est, quia duo confessores æquales in hoc Sacramento se habent ut duo Judices, atque adeo potest pœnitens adire secundum confessarium, non per modum appellationis, ut opponunt Adversarii, sed per modum novi iudicii formandi: Unde sicut potest supra eadem peccata iterum confessa repeti absolutio, ita potest iterum proferri sententia, & pœna alia iterum infligi, non ad derogandum priori iudicio, sed ad consulendum pœnitenti, in cuius favorem talis repetitio conceditur.

Neque dicas, prius Sacramentum rema-

remanere mutilum, si pœnitentiâ tunc imposita non mandetur amplius executioni.

Nam, ut bene de Lugo, nihil detrahitur priori iudicio, quando ponitur executio sententiæ per commutationem sententiæ factæ in eodem Tribunali: sicut non derogatur promissioni factæ Deo per commutationem voti. Et quamvis in iudicio forensi fiat injuria primo iudici, si adeatur secundus Iudex æqualis pro iteranda sententiâ, & commutanda pœniâ; hoc tamen non accidit in iudicio Sacramentali, ut notat de Lug. quia iudicium Sacramentale totaliter ordinatur in bonum Rei. Advertendum tamen cum eodem Lug., quod debeat confessarius habere intentionem commutandi priorem pœnitentiâ, aliter utraque deberet poni, ut utrumque Sacramentum perficiatur.

Ex dictis sequitur, quod non possit secundus confessarius pœnitentiâ commutare extra confessionem; quia commutatio pœnitentiæ est actus jurisdictionis, & nova pœnitentiâ, quæ imponitur, est Sacramentalis; ergo in confessione Sacramentali fieri debet commutatio a secundo confessario: Contra vero ab eodem confessario potest fieri tum commutatio, tum etiam diminutio pœnitentiæ extra confessionem; sicut etiam post absolutiorem, ut diximus, potest pœnitentiâ imponi; quia totum hoc pertinet ad iudicium jam inchoatum in confessione præterita. Vota etiam possunt a quolibet habente potestatem ea commutandi extra confessionem commutari. Immo etiam si nulla præcesserit confessio: Sicut etiam extra confessionem conferri potest absolutio a censuris, quia licet huiusmodi sint actus iudicii, non tamen Sacramentalis.

Dubium est, an possit etiam secundus confessarius æqualis commu-

tare pœnitentiâ intra confessionem; non auditis tamen prioribus peccatis, pro quibus illa pœnitentiâ fuit imposita.

Negant posse Suar., Con., Fagund.; Et Vasq. addit, oppositam sententiâ nihil habere probabilitatis. Probabilem tamen esse, censet Lugo, & Tambur. ex Navar., Tolet., Sâ, Rodriq., aliisque, quos citat, & sequitur Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53., tum quia ea est praxis confessoriorum, tum quia gravissimum est onus repetere confessiones pro commutatione pœnitentiæ, quæ non facile poni potest; tum demum quia in tantum non posset commutari pœnitentiâ, non auditis peccatis, pro quibus fuit imposita, in quantum ferri non potest actus judicialis, incognita causa; Atque sufficienter ad commutationem pœnitentiæ habetur cognitio confusa peccatorum, quæ colligitur tum ab ipsa pœnitentiâ, tum a statu præsentis pœnitentis; (sicut passim quando pœnitentiâ injungitur, non nisi confusa cognitio peccatorum habetur a Confessario, quamvis pœnitens illa distincte recensuerit, ut notat Lug. disp. 25. n. 109.) ergo potest a secundo Confessario commutari pœnitentiâ, non auditis prioribus peccatis, pro quibus fuit imposita. Præterquamquod confessarius, cum sit Iudex, & Medicus pœnitentis, potest de tota simul causa iudicare, dum iudicat hic, & nunc non expedire pœnitentiâ priorem pœnitentiâ, quia difficulter illam explebit. Et ad facilitandum usum tanti Sacramenti advertit Tambur., iustam esse causam commutandi pœnitentiâ, non solum si dicat pœnitens vel non posse, vel cum difficultate posse illam exequi, sed etiam si videat, pœnitentem illam non implevisse. Et quod dicitur de pœnitentiâ vindicativa, dicitur etiam de medicinali, dummodo medicinalis etiam

in medicinalem commutetur, prout hic, & nunc expedire videbitur.

VI. Dico tertio; non solum secundus Confessarius aequalis potest poenitentiam ab aequali confessario impositam intra confessionem commutare; sed etiam Confessarius inferior commutare potest poenitentiam impositam pro reservatis a Confessario superiore. Ita Vasq. quaest. 9. art. 2. dub. 3., Fagund., Valent., & alii contra Suar., Filiuc., Lug. Et ratio est, quia reservatio casuum solum efficit, ut non possint peccata ab inferiori absolvi; quando autem sunt absoluta, poenitentia pro illis imposita non est amplius reservata, ita ut non possit ab inferiore ex iusta causa commutari. Quod patet paritate voti reservati: Si enim hoc commutetur ab habente potestatem in aliud opus non reservatum, hoc non evadit reservatum; Verbigratia, si votum castitatis a Pontifice commutetur in jejunia, haec deinde poterunt ab Episcopo commutari in aliud opus, quamvis non possit Episcopus votum castitatis commutare.

Confirmatur primo, quia peccata reservata semel absoluta a superiore poterunt iterum ab inferiore absolvi sacramentaliter; ergo etiam potest poenitentia pro illis a superiore imposita commutari ab inferiore in eodem foro Sacramentali.

Confirmatur secundo, quia in dubio, an peccatum aliquod sit reservatum, non censetur reservatum, eo quod stat in possessione libertas, seu potestas absolvendi; & universim in dubio melior est conditio possidentis; ergo pariter, si dubitatur, an poenitentia imposita pro reservatis sit & ipsa reservata, censendum non esse reservatam, sed posse etiam ab inferiore commutari, quia pariformiter stat in possessione libertas, seu potestas in quolibet confessario commutandi poenitentias, donec constet de

earundem reservatione.

Neque dicas primo; Inferior non potest praecipuum, & sententiam superioris commutare; ergo neque poterit commutare poenitentiam ab eo praecipuum.

Nam (ut respondet Vasq. loc. citat. num. 10.) Superiores non reservant peccata, quasi eorum potestas sit superior in absolvendo a peccatis, & in imponenda poenitentia, sed quia limitant materiam subjectam aliis Sacerdotibus; unde ea limitatione sublata per absolutionem Superioris, inferior non proprie mutat sententiam superioris, sed commutat ex iusta causa in foro Sacramentali sententiam latam ab habente aequalem potestatem. Quare concessio antecedente, nego consequentiam; cum in tali casu superior non veniat in quantum superior.

Neque dicas secundo. Finis reservationis, ut docet Trident. sess. 14. cap. 7., est, ut majorum criminum iudicium, & medela reservetur superiori, & prudentiori ad populi disciplinam, quod fit per poenitentias a Superiore impositas; Atqui si posset Confessarius inferior commutare poenitentiam superioris, cessaret finis reservationis; ergo non potest inferior illam commutare.

Nam respondeo, finem reservationis esse, ut peccatores a gravioribus criminibus arceantur, dum sciunt, ea esse summis Sacerdotibus reservata, & ut pro iis graviora, & salubriora monita accipiant; quod spectat ad populi disciplinam: Non est autem finis reservationis, ut poenitentia a Superiore imposita sit immutabilis.

VII. Neque dicas tertio, quod si posset Inferior commutare poenitentiam a superiore impositam pro reservatis, posset etiam simplex Sacerdos commutare poenitentiam impositam a Confessario pro mortalibus; cum

cum ita se habeant mortalia absoluta a Confessario relate ad simplicem Sacerdotem, sicut se habent reservata absoluta a superiore relate ad confessarium inferiorem, qui non habet potestatem in reservata.

Nam, quamvis sequelam admittat Jo. Sancius cum Dian. part. 3. tract. 4. resol. 53. equidem cum Suar. illam nego. Et disparitas est, quia cum universim in dubio melior sit conditio possidentis, in dubio an poenitentia imposita pro reservatis sit & ipsa reservata, dicendum, non esse reservatam, atque adeo posse ab Inferiore commutari, quia stat in possessione

libertas, seu potestas commutandi in Inferiore, & dubitatur an per reservationem ea sit limitata: Contra vero in dubio an soli confessario competat potestas commutandi poenitentiam impositam pro mortalibus, nequit simplex Sacerdos eam commutare; quia non stat in possessione potestas eam commutandi, ita ut dubitetur, an ea sit limitata per reservationem, sed est in possessione preceptum, ne simplex Sacerdos ingerat se relate ad mortalia non alias confessus, atque adeo nec relate ad poenitentiam pro iisdem impositam.

Q U Æ S T I O VII.

De Forma Sacramenti Poenitentiae, quae est Absolutio.

Praecipua pars hujus Sacramenti est forma, ex Trident. sess. 14. cap. 3., utpote quae determinationem, ac perfectionem reliquis tribuit. De ea autem primo inquirendum, Quenam sit? Deinde, quandonam absolutio dari possit sub conditione, aut differri? Tertio, expediemus reliqua ad absolutionem pertinentia.

ARTICULUS I.

Quenam sit forma absolutionis?

- I. Invalida est absolutio, nisi forma absolutoria ore proferatur.
- II. Omnia Sacramenta voce humana conferri debent, circumscripto Matrimonio, quod sequitur naturam contractus.
- III. Quenam verba essentialiter ad absolutionem spectent?
- IV. Forma absolutoria non potest esse multipla; potest tamen esse aequivoca, & a circumstantiis ad sensum debitu[m] determinari.
- V. Nequit forma in hoc Sacramento deprecatorio modo conferri, ut in

Extrema Unctione: valide tamen, sed illicite conferretur absolutio per haec verba, Absolvatur Servus Christi.

VI. Quenam sit germanus sensus forma absolutoria?

VII. Num gratia conferatur post illa verba, Absolvo te, an vero post illa alia, A peccatis tuis?

I. **Q**uæritur primo, An forma absolutoria debeat humana voce proferri?

Respondeo cum communi affirmative; sic enim Christus Dominus instituit, & perpetua traditio, & consuetudo Ecclesiae demonstrat, & Concilia definiunt; Unde Clemens VIII. damnavit propositionem illam, quod sci-